

Hmotněprávní úprava přestupků v ČR (přestupek a jeho znaky, fyzické a právnické osoby jako subjekty přestupku, subjektivní vs. objektivní odpovědnost, zánik odpovědnosti, správní tresty a zásady pro jejich ukládání)

Kateřina Frumarová
Právnická fakulta UP v Olomouci

Reforma správního trestání v ČR

- ▶ V roce 2017 proběhla v ČR rozsáhlá reforma a rekodifikace správního práva trestního.
- ▶ Dnem 1. července 2017 nabyly účinnosti komplex zákonů, které dovršují mnohaleté práce v rámci tzv. reformy správního trestání.

Základem nové úpravy jsou především tyto zákony:

- ▶ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,
- ▶ zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a
- ▶ zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích („změnový zákon“).

Reforma správního trestání v ČR

Reforma se snažila reagovat především na tyto nedostatky:

- ▶ 1. neodůvodněná existence různých druhů správních deliktů,
- ▶ 2. neexistence jednotné obecné právní úpravy základů odpovědnosti za správní delikty v užším slova smyslu (tedy mimo veřejných disciplinárních deliktů a tzv. pořádkových deliktů),
- ▶ 3. nekoncepčnost, roztržitost a hypertrofie skutkových podstat správních deliktů,
- ▶ 4. neodůvodněná přísnost, neprovázanost správních trestů,
- ▶ 5. nedostatky v úpravě řízení o správních deliktech (úprava by měla zohlednit zvláštnosti trestního charakteru řízení a zajistit požadavky kladené na spravedlivý proces o trestním obvinění).

Reforma správního trestání v ČR

Hlavní výsledky reformy:

- ▶ byla sjednocena právní úprava správních deliktů, tj. zjednodušení systému členění správních deliktů (nyní již rozlišujeme pouze přestupky, disciplinární delikty a pořádkové delikty)
- ▶ byla kodifikována obecná část nového přestupkového práva a také řízení o přestupku - zde ovšem se subsidiárním využitím správního řádu
- ▶ byla zavedena řada nových hmotně právních i procesních institutů, mnohé dosavadní jsou propracovanější a přesnější, došlo k značné judicializaci správně trestního řízení (pozitiva, ale i negativa)
- ▶ byly podniknuty kroky k profesionálnějšímu a odbornému vedení řízení o přestupku
- ▶ nebyla vyřešena nekoordinovaná, roztržitá a nepřehledná materie zvláštní části - tj. skutkové podstaty přestupků jsou i nadále upraveny ve stovkách zákonů
- ▶ nevyřešena stále se zvyšující přísnost a výše správních trestů (i v porovnání s právem trestním)

Pojem přestupku

Pojem přestupek je legálně definován, a to takto: přestupkem se (§ 5) rozumí společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

- ▶ Jde tedy o kombinaci pozitivního a negativního vymezení, přičemž se jedná o tzv. formálně-materiální pojetí přestupku.
- ▶ „Lze tedy obecně vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto závěru však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. Nelze tedy souhlasit s argumentem stěžovatele, že překročení nejvyšší povolené rychlosti, byť o jediný kilometr, naplňuje vždy a bez dalšího materiální znak přestupku.“ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, sp. zn. 5 As 104/2008-45

Přestupek vs. trestný čin

- ▶ Společným znakem přestupku a trestného činu je, že jde v obou případech o protiprávní (protispolečenské) činy. Tyto kategorie deliktů se liší především v povaze chráněného zájmu, konstrukci zavinění, míře společenské škodlivosti a prostředcích určených k ochraně zákonem stanovených zájmů.
- ▶ Zásadním rozlišovacím kritériem mezi trestným činem a přestupkem je tedy obecně řečeno míra jejich typové společenské nebezpečnosti vyjádřená ve znacích skutkové podstaty. *Společenská nebezpečnost trestného činu pro společnost musí být alespoň vyšší než nepatrná, zatímco přestupkem může být i takové zaviněné jednání, které porušuje či ohrožuje zájem společnosti pouze v míře nepatrné* (srov. např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006 - 73)

Z judikatury

- ▶ *V přestupkovém řízení správní orgán rozhoduje o vině přestupce a o trestu za přestupek; zkoumá se tu tedy oprávněnost trestního obvinění v širším slova smyslu, jak je chápe čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována pod č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). Jak judikatura opakovaně dovodila, platí pro správní trestání obdobné principy jako pro trestání soudní, a v řízení o přestupku je na místě analogicky aplikovat pravidla stanovená trestním právem, pokud samotný předpis správního práva vůbec neřeší spornou otázku a analogie není k újmě účastníka řízení. Jak již bylo uvedeno výše, přestupek spadá do pojmu „trestních obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy; osobě obviněné z přestupku tedy náleží procesní práva obdobná těm, jakých požívá obviněný z trestného činu.*
- ▶ (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2009, čj. 1 As 96/2008 - 115)

Z judikatury

- ▶ *Trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2007, čj. 8 As 17/2007)*
- ▶ *Kategorie správních deliktů je kategorií trestního práva v širším slova smyslu, tudíž se pro všechny správní delikty, nejen pro přestupky, uplatní povinnost správního orgánu zkoumat nejen naplnění formálních znaků správního deliktu, ale také, zda jednání vykazuje daný stupeň společenské škodlivosti, tudíž materiální stránku správního deliktu. (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, čj. 7 AfS 27/2008 - 46)*
- ▶ *Argumentace stěžovatele, že nikoho na dálnici neohrozil, není relevantní. Formálním znakem skutkových podstat přestupků, dle nichž bylo jednání stěžovatele kvalifikováno, není ohrožení jiných účastníků silničního provozu. Stejně tak pro naplnění materiálního znaku se nevyžaduje, aby jednáním přestupce byl skutečně ohrožen něčí život, zdraví či majetek. Postačuje, že jednáním došlo k ohrožení zájmu společnosti (srov. § 2 odst. 1 zákona o přestupcích), nikoliv ohrožení konkrétních jednotlivců. Působení pravidel provozu na pozemních komunikacích má výrazně preventivní charakter. (Podle rozsudku NSS ze dne 6. 6. 2013, čj. 1 As 24/2013-28)*

Pokračování v přestupku

- ▶ Podle ustanovení § 7 zákona o odpovědnosti za přestupky se pokračováním v přestupku rozumí „*takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.*“
- ▶ **Pokračování v přestupku je tedy charakterizováno čtyřmi znaky, které musí být splněny kumulativně (současně). Jsou jimi:**
  - ▶ a) stejná skutková podstata,
  - ▶ b) stejný nebo obdobný způsob provedení,
  - ▶ c) objektivní souvislost (časová a v předmětu útoku),
  - ▶ d) subjektivní souvislost (společný záměr).

Pokračování v přestupku

- ▶ O pokračování v přestupku se tedy jedná, když pachatel uskutečňuje jeden společný záměr opakovaným naplňováním znaků jednoho přestupku (tzv. subjektivní souvislost) a mezi jednotlivými útoky je blízká časová souvislost a jsou spojeny stejným nebo obdobným způsobem provedení a souvislostí v předmětu útoku (tzv. objektivní souvislost).
- ▶ Význam - zejm. ve vztahu k promlčení, spol. škodlivosti, trestu... atd.
- ▶ Nenaplní-li dílčí útoky být jeden z těchto znaků, půjde o vícečinný souběh, či o recidivu.
- ▶ Přetržení - Nejvyšší správní soud v této souvislosti analogicky odkázal na § 12 odst. 11 trestního řádu, podle něhož „*pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán, i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek...*“.
- ▶ *Jelikož jízda bez řidičského oprávnění v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) zákona o silničním provozu je pokračujícím přestupkem, kdy každou dílčí jízdou se řidič dopouští dalšího protiprávního jednání ve smyslu § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona... (podle rozsudku NSS ze dne 27. 1. 2016, čj. 4 As 268/2015-27)*

Trvající přestupek

- ▶ Trvající přestupek je takový přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán (§ 8).
- ▶ K charakteru trvajících deliktů a možnosti jejich postihu se vyjádřil také Nejvyšší správní soud: „*Trvajícím jiným správním deliktem je takový správní delikt, jímž pachatel vyvolá protiprávní stav, který posléze udržuje, popřípadě jímž udržuje protiprávní stav, aniž jej vyvolal. Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu. Lhůta pro uložení pokuty, případně pro zahájení řízení o uložení pokuty, začne běžet teprve od okamžiku ukončení trvajících správního deliktu. Pokaždé, když se správní orgán dozví, že delikvent i nadále udržuje protiprávní stav, tj. že stále nedošlo k ukončení trvajících jiného správního deliktu, počne vždy běžet nová subjektivní lhůta k uložení pokuty, resp. k zahájení řízení o uložení pokuty.* (Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 5 A 164/2002-44).

Trvající přestupek

Z judikatury:

- ▶ *Městský soud v Praze dospěl ke stejnému právnímu posouzení jako správní orgán, a to, že bylo prokazatelně zjištěno, že stěžovatelka se přestupku ve smyslu uvedeného ustanovení dopustila. Skládka se nachází před domem čp. 22, před vjezdem na pozemek u tohoto domu. Skládka je bráněna jednak v přístupu k uvedenému domu a tato skládka se nachází na prostranství, které není oploceno a je veřejně přístupné. Místo záboru je ve spise dostatečně určeno. Městský soud uvedl, že s ohledem na znění § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, není rozhodující vlastnictví prostoru, který je veřejným prostranstvím, přičemž neoprávněnost zabránění tohoto prostranství je zřejmá i z toho, že je skládkou bráněno v přístupu na pozemek u nemovitosti čp. 22 v obci T. Pokud jde o námitku zániku odpovědnosti za přestupek, městský soud uvedl, že se jedná o přestupek trvajících, kdy umístěním skládky na veřejném prostranství vznikl protiprávní stav, který nadále trvá.*
- ▶ (podle rozsudku NSS ze dne 27. 6. 2007, čj. 5 As 21/2007-99)

Trvající přestupek

Z judikatury:

- ▶ *Pokud se stavebník v mezidobí od vydání stavebního povolení do doby dokončení stavby odchýlí od stavebního povolení, dopustí se tzv. trvajícího přestupku podle § 105 odst. 3 písm. a) stavebního zákona. Tento přestupek pak trvá až do ukončení protiprávního jednání, kterým je provádění stavby jako celku, nikoliv pouze té konkrétní dílčí stavební činnosti, která je v rozporu se stavebním povolením.*
- ▶ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2006, čj. 2 As 61/2005

Hromadný přestupek

- ▶ Hromadný přestupek je takový přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem (§ 9).
- ▶ **Mnohost útoků musí být vyjádřena přímo ve skutkové podstatě, resp. je jejím znakem.**
- ▶ Stejně jako u pokračování v přestupku tu musí být **vazba mezi společným záměrem a mnohostí útoků.**
- ▶ Na rozdíl od pokračování je u těchto přestupků mnohost vyjádřena přímo jako znak skutkové podstaty.

Pokus přestupku

- ▶ Pokus přestupku je jednání fyzické osoby, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku a kterého se fyzická osoba dopustila v úmyslu přestupek spáchat, jestliže k dokonání přestupku nedošlo.
- ▶ Pokus přestupku je též jednání právníké nebo podnikající fyzické osoby, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k dokonání přestupku nedošlo.
- ▶ Pokus přestupku je trestný, pokud tak stanoví zákon, a to stejně jako dokonáný přestupek.

Za společné pojmové znaky pokusu u fyzické a právníké osoby v přestupkovém právu lze tedy považovat:

- ▶ jednání společensky škodlivé,
- ▶ jednání bezprostředně směřující k dokonání přestupku,
- ▶ nedostatek dokonání (nedošlo k naplnění všech zákonných znaků přestupku, absence následků).
- ▶ v případě fyzických osob se k trestnosti pokusu dále vyžaduje úmysl spáchat přestupek.

Pachatel přestupku

Fyzická osoba jako pachatel:

- ▶ Odpovědnost fyzických osob za přestupky se váže na věk, přičetnost a dále na zavinění.
- ▶ Spojeno s dosažením věku 15 let, kdy se předpokládá, že fyzická osoba dosahuje potřebného stupně sociální zralosti, rozumové a mravní vyspělosti, který je podmínkou uplatnění odpovědnosti (uvědomuje si následky svého protiprávního jednání a je schopna nést za své jednání důsledky).
- ▶ Přičetnost není v zákoně charakterizována. Z hlediska práva se jedná o vyvratitelnou domněnku (tzv. presumpce přičetnosti). Teprve v pochybnostech je prováděn důkaz opakem. Složka rozpoznávací a složka ovládací. Duševní porucha je pak tzv. biologické kritérium nepřičetnosti.
- ▶ Zavinění je tak povinným (obligatorním) znakem skutkové podstaty přestupku fyzické osoby. Není-li forma zavinění v příslušném ustanovení uvedena, platí, že přestupek lze spáchat jak úmyslně, tak z nedbalosti, přičemž k uplatnění správně-právní odpovědnosti postačí zavinění z nedbalosti.

Pachatel přestupku - FO

Z judikatury:

- ▶ *Přehlédl-li řidič svislou dopravní značku č. B 21a (zákaz předjíždění) a v důsledku toho porušil jí uložený zákaz, je odpovědný za přestupek dle § 22 odst. 1 písm. f) bodu 7. zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Jeho zavinění má formu nevědomé nedbalosti, neboť nevěděl, že v daném místě svým předjížděním může porušit či ohrozit zájem chráněný zákonem, ačkoli pokud by řádně věnoval pozornost dopravnímu značení, toto vědět mohl a měl.*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2012, čj. 9 As 97/2011 - 132

- ▶ *Nejvyšší správní soud dodává, že vlastník případně ten, komu vlastník psa svěří (tak tomu bylo v posuzovaném případě) je povinen psa zajistit takovým způsobem, aby zabezpečil ochranu okolí, zejména ostatních osob. Pokud stěžovatel neprovedl potřebná opatření, kterými by minimalizoval možné agresivní chování psa a případné negativní následky takového chování (v praxi se jedná zejména o použití košíku a vodítka), pak lze konstatovat, že neučinil veškerá možná opatření, aby zabezpečil ochranu ostatních osob před útokem psa, ačkoli věděl, že pes může být útočný a agresivní, čímž naplnil znaky vědomé nedbalosti.*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2007, čj. 4 As 40/2007 - 53

Pachatel přestupku - FO

Z judikatury:

- ▶ *Z uvedeného vyplývá, že přestupek spáchala osoba přičetná, ve smyslu zákona o přestupcích byla tato odpovědná za své jednání. Přičítá-li zákon plnou odpovědnost mladistvému za své jednání, je nutno vycházet a priori i z toho, že tato osoba je i plně procesně způsobilá k úkonům ve správním (přestupkovém) řízení stran přestupku, který jí lze přičítat. Zavinění, jakožto další podstatnou stránku přestupku nelze přičítat nikomu jinému než toliko pachateli přestupku. Připouští-li zákon projednání přestupku v blokovém řízení i s mladistvým pachatelem, nutně musí presumovat i způsobilost a odpovědnost mladistvého pachatele za své konání v průběhu řízení. Nelze se proto dovolávat nerozvážnosti a neuvědomění si následků chování (zde zahození pokutového bloku) mladistvého.*

- ▶ podle rozsudku NSS ze dne 22.1.2010, čj. 5 As 65/2009-39

Pachatel přestupku - PO

- ▶ Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je **přičitatelné právnické osobě** a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.
- ▶ Přestupkový zákon stojí na **přičitatelnosti (byť i nezaviněného) jednání určité, v zákoně generickým způsobem taxativně vymezené fyzické osoby, osobě právnické.**
- ▶ Odpovědnost právnické osoby za přestupek není podmíněna zjištěním konkrétní fyzické osoby, která se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě. Správní orgán není povinen zjišťovat konkrétní fyzickou osobu, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, zejména tehdy, je-li ze zjištěných skutečností zřejmé, že k jednání zakládajícímu odpovědnost právnické osoby za přestupek došlo při činnosti právnické osoby. Zákon vychází z **pravé správné právní odpovědnosti právnických osob i fyzických osob podnikajících.**

Pachatel přestupku - PO, podnikající FO

- ▶ Odpovědností právnické osoby za přestupek není dotčena odpovědnost za přestupek fyzických osob uvedených výše a odpovědností za přestupek těchto fyzických osob není dotčena odpovědnost právnické osoby za přestupek.

Podnikající FO jako pachatel:

- ▶ Podnikající fyzická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a **podnikající fyzická osoba svým jednáním porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.**
- ▶ Podnikající fyzická osoba je pachatelem též v případě, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je **přičitatelné podnikající fyzické osobě**, a která při podnikání osoby, ve vztahu ke které se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě, nebo v přímé souvislosti s ním anebo ku prospěchu této podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.

Pachatel přestupku - PO, podnikající FO

- ▶ Pachatelem přestupku bude moci být v zásadě **každá soukromoprávní i veřejnoprávní právnická osoba**. Pachatelem přestupku bude moci být i samotný stát či územní samosprávné celky, a to dokonce i při výkonu veřejné moci.
- ▶ Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila - objektivní odpovědnost s možností liberace.
- ▶ Z velké části opět po vzoru zákona o trestní odpovědnosti právnických osob se v přestupkovém zákoně (§ 33 odst. 1) stanovuje, že „**odpovědnost právnické osoby za přestupek přechází na jejího právního nástupce.**“
- ▶ *Pro posouzení, zda je právnická osoba odpovědná za spáchání správního deliktu v souvislosti s jednáním jejího zaměstnance (případně člena nebo statutárního orgánu), je podstatné, zda k porušení právních povinností došlo v souvislosti s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnické osoby, tedy zda při činnosti, již byl způsoben protiprávní stav, zaměstnanec sledoval zejména z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů. Pokud tomu tak nebylo, právnická osoba není za excesivní jednání svého zaměstnance odpovědná. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2017, čj. 9 As 213/2016 - 60.*

Okolnosti vylučující protiprávnost

Krajní nouze

- ▶ Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.
- ▶ Nejde o krajní nouzi, jestliže toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak nebo následek tímto odvrácením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

Nutná obrana

- ▶ Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže jím někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem.
- ▶ Nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Svolení poškozeného

- ▶ Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

Okolnosti vylučující protiprávnost

Přípustné riziko

- ▶ Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, jestliže někdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti společensky prospěšnou činnost, již ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

Oprávněné použití zbraně

- ▶ Přestupek nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.

Okolnosti vylučující protiprávnost

Z judikatury:

- ▶ *Je vybočením ze zákonných mezí jednání v krajní nouzi [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích], jestliže ten, kdo vedl psa na vodítku, mohl odvrátit útok jiného volně pobíhajícího psa, pokud by, byv na volně pobíhajícího psa jeho majitelem upozorněn, v dostatečné vzdálenosti od tohoto psa se svým psem krátce vyčkal, až volně pobíhajícího psa jeho na místě přítomný majitel uváže na vodítko, avšak toto neučinil, pokračoval v chůzi a k volně pobíhajícímu psu se se svým psem přiblížil tak, že se oba psi vzájemně napadli, načež volně pobíhajícího psa okamžitě po napadení usmrtil legálně drženou střelnou zbraní v úmyslu ochránit svého psa před újmou v důsledku napadení.*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11.2 013, čj. 7 As 29/2013 - 24

Okolnosti vylučující protiprávnost

- ▶ *K činu v krajní nouzi je oprávněn zásadně každý, tedy i ten, jehož zájmy v konkrétním případě ohroženy nejsou (pomoc v krajní nouzi). Podmínkou existence krajní nouze je dále, že nebezpečí nebylo možno za daných okolností odvrátit jinak (podmínka subsidiarity). V tomto ohledu se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem krajského soudu, který dovodil, že stěžovatel mohl odvrátit přímo hrozící nebezpečí zájmu chráněnému zákonem, tj. zájmu na ochraně svého života a zdraví, i jinak, a to bez ohrožení zájmů jiných osob. Přivoláním záchranné zdravotnické služby by se stěžovatel nepochybně domohl včasné a kvalifikované lékařské pomoci, přičemž by řízením motorového vozidla nevedl v nebezpečí ostatní účastníky silničního provozu za situace, kdy mu, jak sám tvrdil, hrozil kolaps, který se mohl dostavit v blíže neurčitelném časovém horizontu, stěžovatelem jen těžko předvídatelném. Jakkoli nutnost jeho lékařského ošetření byla bezprostřední, není pochyb o tom, že stěžovatel měl přístup k telefonu, neboť před započítím jízdy kontaktoval svou praktickou lékařku. Namísto své lékařce tak mohl zavolat na linku tísňového volání a přivolat si lékařskou pomoc. Dostupnost telefonního přístroje a okamžitá možnost přivolání si pomoci tak vylučuje nutnost jednání, které stěžovatel zvolil (dotyčný byl uznán vinným z přestupku - namísto max. 50km/h jel rychlostí 84 km/hod. Rozsudek NSS ze dne 30. 4. 2009, čj. 2 As 63/2008-83*

Okolnosti vylučující protiprávnost

- ▶ *O krajní nouzi podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, vylučující odpovědnost za přestupek se nejedná, jestliže na nevolnost spolucestujícího v automobilu reaguje řidič tak, že překročí nejvyšší povolenou rychlost, aby dříve dosáhl sjezdu ze silnice I. třídy.*
- ▶ *Podle rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 12. 2016, čj. 75 A 23/2015 - 19*
- ▶ *V situaci, kdy cestující nepředloží platnou jízdenku a následně nesplní ani sekundární povinnost dle § 37 odst. 5 písm. d) zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, totiž povinnost dle výzvy pověřené osoby buď následovat ji na vhodné pracoviště veřejné správy ke zjištění totožnosti, anebo setrvat na vhodném místě do příchodu osoby oprávněné zjistit totožnost cestujícího, útočí na zájem chráněný zákonem, kterým je ochrana majetkových práv provozovatele. V takovémto případě je nutná obrana ze strany revizora nebo jiné pověřené osoby přípustná, a to možností odvrátit tento útok zadržením cestujícího, který se pokouší utéct, a uniknout tak následkům jízdy bez platné jízdenky. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010, čj. 1 As 34/2010 - 73*

Zánik odpovědnosti za přešupek

Důvody zániku odpovědnosti jsou:

- ▶ a) uplynutí promlčecí doby, b) smrt fyzické osoby, c) zánik právnické osoby bez právního nástupce a d) vyhlášení amnestie.
- ▶ Následkem toho dochází buď k odložení věci dle § 76 odst. 1 písm. f) nebo k zastavení řízení dle § 86 odst. 1 písm. h). Zánik odpovědnosti za přešupek však nemá vliv na odpovědnost dalších osob za tž přešupek (případ spolupachatelství).
- ▶ Aktuální právní úprava rozlišuje dvě délky promlčecí doby, a to jeden rok a tři roky. O tři roky se jedná v případě přešupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč.
- ▶ Stavění, přerušení promlčecí doby.

Správní tresty

Za přešupek lze uložit správní trest

- ▶ a) napomenutí,
- ▶ b) pokuty,
- ▶ c) zákazu činnosti,
- ▶ d) propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,
- ▶ e) zveřejnění rozhodnutí o přešupku.

Správní tresty - jejich ukládání

Při určení druhu správního trestu a jeho výměry se přihlídnou zejména

- ▶ a) k povaze a závažnosti přestupku,
- ▶ b) k tomu, že o některém z více přestupků, které byly spáchány jedním skutkem nebo více skutky, nebylo rozhodnuto ve společném řízení,
- ▶ c) k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem,
- ▶ d) u pokusu přestupku k tomu, do jaké míry se jednání pachatele přiblížilo k dokonání přestupku, jakož i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo,
- ▶ e) u spolupachatelů k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání přestupku,
- ▶ f) u fyzické osoby k jejím osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byla pro totéž protiprávní jednání potrestána v jiném řízení před správním orgánem než v řízení o přestupku,
- ▶ g) u právnické nebo podnikající fyzické osoby k povaze její činnosti,
- ▶ h) u právního nástupce k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného přestupku, a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán,
- ▶ i) u pokračujícího, trvajících a hromadného přestupku k tomu, zda k části jednání, jímž byl přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který byl účinný při dokončení tohoto jednání.

Správní tresty - jejich ukládání

- ▶ Za dva nebo více přestupků téhož pachatele projednaných ve společném řízení se uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější = zásada absorpční.
- ▶ Jsou-li společně projednávány dva nebo více přestupků, správní orgán může uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný se zvyšuje až o polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky - zásada asperační.
- ▶ **Upuštění od uložení trestu**
- ▶ **Podmíněné upuštění od uložení trestu**
- ▶ **Mimořádné snížení výše ukládané pokuty**

Správní tresty - z judikatury

- ▶ *Obecně je ukládání sankce založeno na dvou základních principech - principu zákonitosti trestu a individualizace trestu. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá závěr, že správní orgán se při ukládání trestu (tj. v tomto případě pokuty a zákazu činnosti) musí výslovně zabývat všemi kritérii, která zákon stanovuje. V případě, že některé z kritérii stanovených zákonem není pro posouzení věci relevantní, má správní orgán povinnost se s takovým kritériem alespoň stručně vypořádat a odůvodnit jeho nepodstatnost. (Podle rozsudku NSS ze dne 15. 2. 2017, čj. 1 As 345/2016-28)*
- ▶ *Rozhodnutí o uložení pokuty je nepřezkoumatelné, je-li výše pokuty odůvodněna pouhou rekapitulací skutkových zjištění a konstatováním zákonných kritérii pro uložení pokuty, aniž by bylo zřejmé, zda a jakým způsobem byla tato kritéria hodnocena. Úvaha správního orgánu musí vést k hodnocení individuální povahy protiprávního jednání, přičemž zvažované okolnosti je třeba rozlišovat na přitěžující a polehčující a vždy je posuzovat z hlediska konkrétního dopadu na daný případ. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, čj. 4 As 51/2007 - 68*

Správní tresty - z judikatury

- ▶ *Jestliže se stěžovatel dopustil přestupku podle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 3. zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v souvislosti s řízením motorového vozidla, k jehož řízení je nezbytné řidičské oprávnění k řízení motorových vozidel spadajících do kategorie řidičské oprávnění skupiny „C“, je nezbytné považovat činnost spočívající v řízení motorových vozidel spadajících do kategorie řidičské oprávnění skupiny „C“ za právě tu činnost, v souvislosti s níž se stěžovatel dopustil přestupku. Uložil-li proto správní orgán sankci zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel spadajících do kategorie řidičské oprávnění skupiny „C“ za stěžovatelem spáchaný přestupek, byl takový postup správního orgánu plně v souladu s § 14 a § 22 odst. 7 zákona o přestupcích.*
- ▶ *Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2009, čj. 9 As 7/2009 - 76*

Ochranná opatření

Ochranná opatření

- ▶ Zákon o přestupcích upravuje dva typy ochranných opatření, a to omezující opatření a zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

Omezující opatření může spočívat:

- ▶ v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, popřípadě
- ▶ v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob nebo
- ▶ v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování.
- ▶ Lze ho uložit **pouze osobě fyzické**, což ostatně plyne ze samotné povahy a obsahu tohoto institutu. Lze je uložit **pouze za přestupky, u kterých to stanoví zákon**, kdy současně musí být naplněna podmínka, že existuje přímá souvislost mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením. Lze je uložit výlučně spolu se správním trestem, a to **nejdéle na dobu 1 roku**.

Ochranná opatření

- ▶ Druhým typem ochranného opatření je **zabránění věci nebo náhradní hodnoty**. Smyslem tohoto opatření je především zamezit *pro futuro* možnosti dalšího páčání přestupků pomocí věci, která byla ke spáčení přestupku určena či užita, nebo odejmout prospěch, který pachatel získal v důsledku spáčení přestupku.

► Děkuji za pozornost 😊